

Geschiedenis

De start van de Vereniging van Officieren der Genie in 1950

Kolonel bd Leo Breure (1920-2009) was één van de founding fathers.

Door kolonel bd Henk Rietveld, 1955-1958: adspirant lid; 1971-1976: secretaris; 1987-1993: voorzitter; 1958 tot heden: lid VOG

De oprichting van een vereniging geschiedt niet van de een op de andere dag; daar gaat doorgaans veel aan vooraf. Meestal is er een aanleiding toe. Zo ook bij onze VOG. In het jaar 1947 wordt er namelijk al voorzichtig gedacht aan een vereniging. Een vereniging van wie, voor wie en waarom?

Boek van Haat en Nijd

Een blik in het boekwerk “Naam- en Ranglijst Officieren uitgave 1939”, doorgaans aangeduid met de kreet Boek van Haat en Nijd, gaf aan, dat in het jaar net voor WOII de genie in totaal 122 beroepsofficieren telde. De groep was te overzien, de organisatie eenvoudig, er waren korte lijnen en iedereen kende iedereen in het wapen en er was ook nauw contact met elkaar.

De Inspecteur der Genie (een generaal-majoor) was hoofd van zowel de Dienst der Genie als van de Genietroepen. Er waren 3 kolonels (2 bij de Dienst der Genie en 1 brigadecommandant), 6 luitenant-kolonels, 10 majoors, 45 kapiteins, 27 eerste en 30 tweede luitenants (N.B. de rang van brigade-generaal hadden wij toen nog niet in ons land). Tevens kende ons wapen in verband met de mobilisatietijd nog een kleine 500 reserve-officieren. Bij het KNIL (Koninklijk Nederlands Indisch Leger) dienden 60 genieofficieren, die aan de KMA in Bandung waren opgeleid.

Snellere bevordering

Tevens mag ik niet onvermeld laten, dat de genieofficier vóór de Tweede Wereldoorlog een snellere bevordering kende dan bijvoorbeeld de infanterieofficier; de genist was immers opgeleid aan de KMA tot Militair Ingenieur. Waar de infanterist vier jaar tweede luitenant was en elf jaar eerste luitenant, waren die periodes voor de genist respectievelijk twee en negen jaar. Daarenboven kregen de genisten ook een financiële bonus.

Pas na vijftien jaar tot kapitein te kunnen worden bevorderd is in de huidige tijd schier onbestaanbaar. Dat was één van de redenen waarom bijvoorbeeld het Officierskruis (Jeneverkruis) werd uitgereikt om toch de ouderdom in rang enigszins zichtbaar te maken.

Eén van de oprichters van de VOG, kolonel Nottrot, beschreef die tijd als volgt:

Vóór 1940 heerste er een andere sfeer in het Wapen; wij hadden een “Pa” in Den Haag, één Inspecteur, Chef over Genietroepen en Dienst der Genie, dat gaf een gevoel van saamhorigheid en eenheid, ook in de lagere regionen, overal in den lande.

Dan hadden wij een "Ma" in Utrecht: het Regiment in de Kromhout; dat was een "thuis", vanwaar de jongeren, als zij op eigen benen konden staan, uitvlogen, maar waarheen zij altijd ook weer terugkeerden.

Verder bestond er nog geen "nivellering" (het begrip bestond niet eens); wij hadden nog onze snellere promotie, onze extra toelagen en, wat wellicht het zwaarst woog: de Genieofficier werd alom, ook in de burgermaatschappij gewaardeerd. Al met al gaf dit ons een gevoel voor eigenwaarde en het schiep bij het Wapen een zekere sfeer.

Tijdens de Tweede wereldoorlog zijn vrijwel alle officieren enige jaren in krijgsgevangenschap gegaan en vrij kort na de bevrijding voor een paar jaar naar het toenmalige Nederlands-Indië.

Tegenstellingen

Door de grote behoefte aan nieuwe officieren werd de genie aangevuld met mensen uit vele geledingen, Zo kenden we in die na-oorlogse jaren reserve-officieren, reserve-officieren langverband en oorlogsvrijwilligers; de meesten opgeleid in Engeland, terwijl de geniecollega's uit het KNIL eveneens een plaats kregen in ons leger. Ook infanterieofficieren vonden een plek in de genieorganisaties op meer algemene functies.

Er was geen eenhoofdige leiding meer, grote tegenstellingen ontstonden tussen de bouw dienst en de troep, de promotie werd gelijkgetrokken met andere wapens en de naam Genietroepen mocht zelfs korte tijd niet meer worden gebezigd.

Omdat gedurende de vijf oorlogsjaren geen bevorderingen hadden plaatsgevonden, vond er een grote inhaalslag plaats, die dwars door al die bovengenoemde categorieën liep. Er werd zelfs gesproken van "losbandige promoties", en spoedig werd duidelijk, dat de versnelde "geniepromoties" niet meer werden toegepast, evenmin als de genietoelagen. Door al die oorzaken was de sfeer volgens velen verziekt, de stemming was in mineur. Ik spreek nu van 1947.

Door de toenmalige chefs is wel gepoogd de diverse pijnpunten weg te nemen. Zij stonden echter dikwijls machteloos, mede omdat er geen sprake was van één grote sterke geniebaas. Toen groeide de neiging iets te gaan doen voor de sfeer en de eenheid in het wapen. Er moest vanuit de gelederen iets gebeuren.

Oprichtingsplan

Werd de VOG toen direct na deze bewustwording opgericht ? Nee, wat er wel gebeurde was dat verschillende genieautoriteiten in augustus 1947 op instigatie van kolonel Nottrot - hij was toen regimentscommandant - de koppen bij elkaar staken en kwamen tot een oprichtingsplan voor een vereniging. Hij zegt daarover:

Een en ander resulteerde in een circulaire aan de beroepsofficieren der Genie waarin de plannen uiteengezet werden en meningen en adhesiebetuigingen gevraagd werden.

De binnengekomen antwoorden gaven voldoende grond aan de verwachting, dat oprichting van een vereniging mogelijk was, en op 14 februari 1948 vond de oprichtingsvergadering plaats, in de Cadiclub te Utrecht. Ter tafel kwam een voorstel om een instituut of vereniging

van genieofficieren op te richten: de ontwerpstatuten werden gelijk overgelegd. Het instituut zou een ideële inslag hebben. De ongeveer 40 aanwezigen stemden in met de voorstellen, maar tegelijkertijd kwamen er ook stemmen op om een belangenvereniging te stichten. Daardoor werd de beslissing weer opgeschort en werd besloten een enquête onder de genieofficieren te houden. Het bleek, dat 80% een belangenvereniging wenste op te richten, terwijl 67% daarin gaarne samenwerking met officieren van andere technische wapens zag in een op te richten vereniging van militaire ingenieurs .

Zo kon het gebeuren, dat in oktober 1948 een tweede oprichtingsvergadering gehouden werd in de Cadiclub in Utrecht: de 75 aanwezigen besloten tot oprichting van een "Vereniging van militaire ingenieurs" (belangenvereniging), met een Afdeling "Officieren der Genie" (met ideële doelstelling).

Naast hun normale werk moesten de initiatiefnemers op pad om de verschillende mogelijkheden te onderzoeken. Er is onder meer contact opgenomen met officieren van de luchtmacht, de verbindingdienst (net losgemaakt van de genie) en van de technische dienst. Deze contacten hebben geen directe resultaten gehad.

Maar in die tussentijd veranderde er ook vanuit het Haagse een en ander. In juli 1949 werd de eenhoofdige leiding over het wapen hersteld, een jaar later mocht de naam Genietroepen weer worden gebezigd en werd de Geniemuziek heropgericht.

Pionierleden

En dat laatste feit is eigenlijk de start geworden van onze Vereniging van Officieren der Genie. In 1950 huisde de Genieschool nog steeds in Utrecht, de Kromhoutkazerne was de thuisbasis. De Utrechtse burgerij schonk op 23 augustus 1950 instrumenten aan de drumband. Deze gelegenheid werd aangegrepen om een reünie op touw te zetten, tevens te trachten een streep te zetten onder de voorgeschiedenis en eindelijk de Vereniging "echt" op te richten met ingang van 1 september daaraanvolgend. Het was kennelijk iedereen begonnen te vervelen want het plan vond algemene instemming en de vereniging was er: 64 "pionierleden" vormden de kern.

Het eerste voorlopige dagelijks bestuur bestond uit kolonel J.C.G. Nottrot als voorzitter, de kapiteins Breure en Jongkamp als secretaris, respectievelijk penningmeester en kapitein Sneep als redactiesecretaris. Zij allen werkten op de Genieschool.

De vereniging zou geen belangenvereniging zijn. Traditiehandhaving, taak en optreden van de Genie, doctrines moesten de zaken zijn, waar de vereniging voor moest staan, maar vooral werd het onderhouden en verbeteren van de onderlinge band als groot doel gezien. Daarom konden alle genieofficieren lid worden, dus ook de voormalig KNIL-officieren, de reserve-officieren en de officieren van andere wapens en dienstvakken, die bij ons wapen dienden.

Kaasblaadje

Een eigen orgaan was voor dit alles een noodzakelijk bindmiddel en het eerste nummer verscheen op 15 december 1950. Het was, in gestencilde vorm, 70 bladzijden dik en vol met plannen voor de toekomst. Dat eerste exemplaar had al de gele omslag met bruine tekst, en werd door velen het "kaasblaadje" genoemd, dit tot grote ergernis van het bestuur. (Maar is

het niet altijd een vorm van algehele erkenning wanneer iets of iemand een bijnaam heeft?) Het is een maandblad geworden in een prettig klein formaat.

Van de zogenaamde founding fathers is er zeker één, die gedurende de afgelopen 60 jaar een groot stempel heeft gezet op onze vereniging, en dat is de in 2009 overleden kolonel Leo Breure, die ik in artikel graag wil belichten.

Op 17-jarige leeftijd gestart als cadet op de KMA, de oorlogsdagen in mei 1940 als cadet-vaandrig belast geweest met het wegvoeren van 80 Duitse krijgsgevangenen uit Dordrecht, vanaf 1942 drie jaar zelf in krijgsgevangenschap doorgebracht in Duitsland, waarna een opleiding in Engeland volgde en plaatsing bij het Eerste Regiment Pioniers. Op 15 mei 1948, de 200ste verjaardag van ons regiment, reikte Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Bernhard namens Hare Majesteit Koningin Wilhelmina een nieuw vaandel uit. De commandant van de vaandelwacht was eerste luitenant Breure; kolonel Nottrot de toenmalige commandant van het regiment.

Secretaris

Er bestond een goede band tussen beide heren en het is daarom niet verwonderlijk, dat voor de functie van secretaris van onze vereniging de keuze viel op Breure. Hij vervulde die functie tot 1954. Een zware job bij de start van de vereniging; alles moest worden opgebouwd. Het maandblad, dat als stencil begon, werd mede door zijn bemoeienissen een drukwerk; de firma Verschoor ging dit uitvoeren en om dit kosteneffectief te maken is bij de onderhandelingen met de drukker dankbaar gebruik gemaakt van de overredingskracht van de secretaris. Dat dit geen eenzijdig profijt was, mag opgemaakt worden uit de decennialange samenwerking tussen Verschoor en de VOG.

Van 1964 tot 1966 was luitenant-kolonel Breure commandant van 11 Geniebataljon, waar schrijver dezes onder hem mocht dienen als commandant van de B-Compagnie. Hij was een commandant, waar je onzorg voor had, maar die ook naast je kon staan bij problemen. Kortom: een baas, waar je graag voor wilde werken.

Voorzitter

Bij zijn plaatsing op het Genie Opleidingscentrum, werd Breure in 1969 benoemd tot voorzitter van onze VOG. Aan die functie was nog een nevenfunctie verbonden, namelijk het hoofdredacteurschap van ons maandblad Genie. Dat hield onder meer in, dat maandelijks de drukproef van het nieuwe nummer door de ogen van de voorzitter en de secretaris aan een laatste test werd onderworpen. Dan ging het vooral om taalkundige onjuistheden, want inhoudelijke onjuistheden waren natuurlijk voor rekening van de schrijver zelf. In die tijd liet Breure zich zien als een hoogbegaafd neerlandicus met veel taalgevoel en een juist oog voor interpunctie, waarbij ook de gehele zinsbouw niet aan zijn kritische blik ontsnapte.

Erelid

In het laatste jaar van zijn voorzitterschap werden voorbereidingen getroffen voor de viering van het vijfde lustrum. Kolonel Nottrot - al jaren niet meer in actieve dienst, maar als erelid nog steeds zeer betrokken bij de vereniging - kwam met de suggestie ZKH Prins Bernhard te vragen op te treden als Beschermheer van de VOG. Die suggestie werd uiteraard direct opgepakt door Breure en hij begon voorzichtig, maar doortastend te polsen. Het leidde tot

resultaat: tijdens de viering van het vijfde lustrum op 20 september 1975 werd het Beschermheerschap een feit.

Een onvergetelijke gebeurtenis voor de vereniging en allen, die bij die plechtigheid in het Kamp van Zeist aanwezig waren. Dat Breure toen net de voorzittershamer had overgedragen aan kolonel Loonen deed aan zijn verdienste niets af. Het aan hem verleende erelidmaatschap was dan ook ten volle verdiend.

Literair hoogstandje

Na zijn functioneel leeftijdsontslag in 1975 is Breure nog tot ver in de nieuwe eeuw nauw betrokken geweest bij de VOG. Niet alleen was hij aanwezig bij jaarvergaderingen en excursies, maar ook ons maandblad behield zijn belangstelling. Hij voorzag gedurende een dertigtal jaren de rubriek Boekbespreking van artikelen. Dat alles met het taalgevoel, dat hem zijn hele carrière zo kenmerkte. Ook van de bespreking van een technisch voorschrift wist hij een literair hoogstandje te maken.

En als hem gevraagd wordt naar zijn gironummer voor een betaling wuift hij dat weg met :”Voor iets dat je voor de VOG doet, wil je toch niet betaald worden!” Een flesje rosé was dan een prima alternatief.

Hij is altijd een vraagbaak geweest voor het bestuur, bijvoorbeeld wanneer een belangrijk besluit moest worden genomen. Hij herinnerde besturen altijd aan de primaire doelstellingen van de VOG; die heeft hij nimmer verloochend.

In Leo Breure heeft de Vereniging van Officieren der Genie in het voorbije jaar een echt verenigingsmens verloren, een man met principes, met humor en met het juiste gevoel voor waar het allemaal om draait, namelijk om ‘de mens in de organisatie’.

De oprichters van onze vereniging kunnen trots zijn op wat er in deze zestig jaar is bereikt. Tijden zijn veranderd, organisaties zijn niet meer zoals ze waren, maar de eenheid en saamhorigheid binnen ons wapen, die volgens de oprichters in 1947 ontbrak, is zeker teruggekomen; mede of juist ook door een instituut als de Vereniging van Officieren der Genie.